

BETER OUD WORDEN

10 jaar investeren
in betere zorg en ondersteuning
voor ouderen

Nationaal Programma Ouderenzorg
– in het kort –

ZonMw

BETER OUD WORDEN

10 jaar investeren
in betere zorg en ondersteuning
voor ouderen

Nationaal Programma Ouderenzorg
– in het kort –

VOORAF

Misschien was het Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO) wel zijn tijd vooruit. In 2007 besloot het ministerie van VWS tot dit programma om de zorg voor ouderen in kwetsbare omstandigheden te verbeteren. Nog niet iedereen zag er destijds de noodzaak van in om de ouderenzorg ingrijpend te veranderen. En niemand kon voorzien wat die veranderingen zouden vragen van de zorg en van de ouderen zelf.

Sinds die tijd is er veel gebeurd. ZonMw voert inmiddels tien jaar de regie over het programma waarin ouderen, zorgprofessionals en onderzoekers gestaag met elkaar aan verbeteringen werken. Dat levert niet alleen veel kennis en inspirerende interventies op in de zorg voor ouderen. Maar vooral ook nieuwe manieren om het anders te doen en te willen. Eerst lag daarbij de nadruk op

kijken naar aandoeningen en behandelingen. Later verschoof het accent steeds meer naar mogelijkheden om beter oud te worden. Om meer oog te hebben voor wat ouderen willen en nodig hebben voor hun welzijn. En om daar als oudere ook zelf verantwoordelijkheid in te nemen. Dit boekje beschrijft in vogelvlucht de aanpak en opbrengsten.

Tien jaar lijkt lang, maar is kort voor de hervormingen die zo hard nodig zijn. De beweging is in gang gezet. Nu de opbrengsten vasthouden en daarop doorpakken.

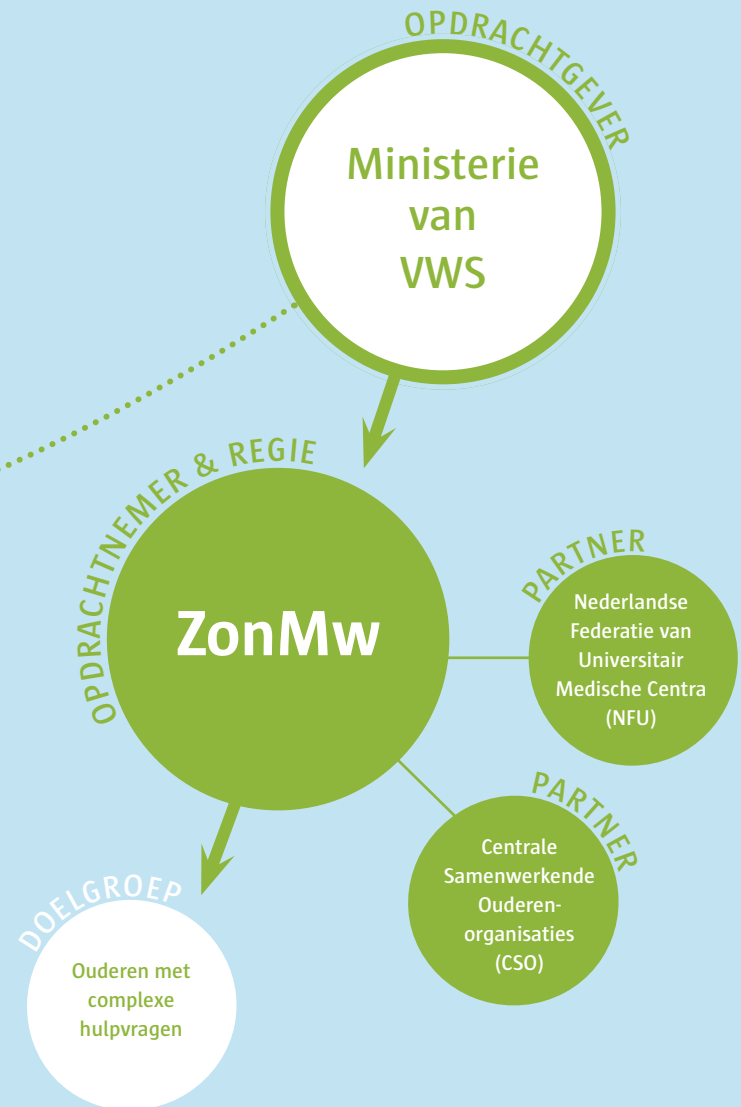
WIE EN WAT?

Programmaopdracht aan ZonMw:

Verbeter de zorg en ondersteuning voor ouderen in een kwetsbare positie

Waarom?

- het stelsel staat onder druk door de snelle vergrijzing
- ouderdomsproblemen en zorgvragen worden steeds ingewikkelder
- de zorg sluit onvoldoende aan op wat ouderen verlangen en nodig hebben
- de zorg is gefragmenteerd; onderlinge afstemming is onvoldoende
- het ontbreekt aan inzichten hoe het beter kan

STRATEGIE

- samenwerken in de regio rond behoeften van ouderen
- experimenteren: wat moet beter en hoe doen we dat?
- consequent samen met ouderen de beslissingen nemen
- onderzoeken wat de veranderingen opleveren
- daarvan leren en opbrengsten op zo veel mogelijk plekken benutten

Inbreng ouderen:

- onderwerpen op de agenda krijgen
- prioriteiten stellen en keuzes helpen maken
- oordelen over subsidieaanvragen
- voortgang volgen en aan de bel trekken
- meesturen in visie en koers
- soms zelfs vetorecht

INPUT

€ 87 miljoen gedurende 10 jaar

1 programmacommissie

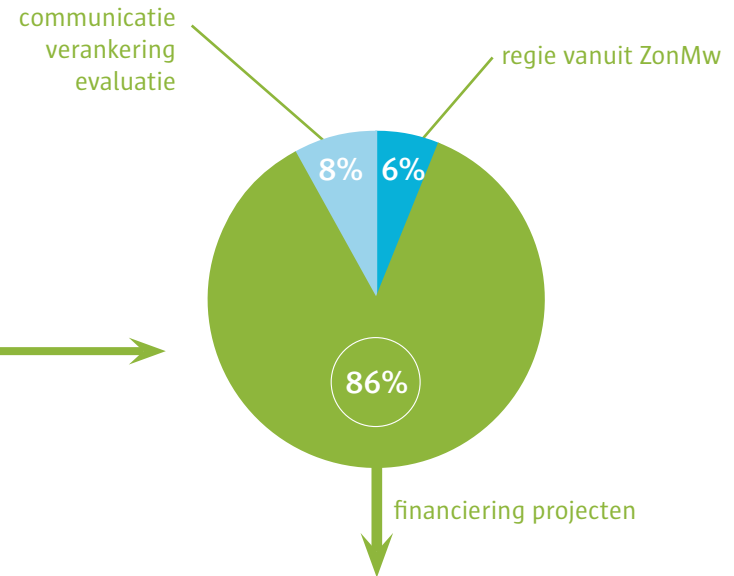
15 bureamedewerkers

24 oproepen om projecten in te dienen

450 voorstellen om te beoordelen

202 referenten

Verdeling uitgaven

	aantal	bedrag in miljoenen €	percentage in %
zorg anders organiseren	17	34	46
effecten onderzoeken	42	16	22
inzichten verspreiden en toepassen	59	11	14
regionaal samenwerken	24	8	11
oudereninbreng versterken	17	2	2
impuls aan zorgopleidingen	35	2	3
databank en analyses	10	2	2
	204	75	100

OUTPUT

huisartsenpraktijken, gemeenten, thuiszorgorganisaties, apotheken, welzijnsorganisaties, ouderenorganisaties, verpleeghuizen, verpleeghuizen, ziekenhuizen, zorgverzekeraars, opleidingen, verzorgingshuizen

8 regionale netwerken

204 projecten

> 650 partijen die samenwerken

> 43.000 ouderen betrokken in projecten

8 universitaire centra die uitwisselen en onderzoeksafspraken maken

1 unieke database met onderzoeksgegevens over 43.000 ouderen en 8.500 mantelzorgers

± 300 concrete handreikingen voor de praktijk

1 centrale vindplaats voor alle projecten en handreikingen

100% kans om morgen aan de slag te kunnen!

Database TOPICS-MDS bron van informatie over:

ervaren gezondheid

kwaliteit van leven

ziektes en aandoeningen

dagelijks functioneren

psychisch welbevinden

sociaal functioneren

zorggebruik

belasting mantelzorgers

www.BeterOud.nl

- stappenplannen
- zorgmodellen
- draaiboeken
- video's
- resultaten
- screeningsinstrumenten
- handleidingen
- tips
- e-learning
- instructies
- ervaringsverhalen
- trainingen
- zorgplannen
- businessplannen

Waarover?

vroegsignalering, herstelzorg,
eigen regie, coördinatie
rond zorgvragen, zorgplannen,
kwaliteit verzorgingshuis,
dementie, zorgopleiding,
depressie,
geneesmiddelengebruik,
bewegen, valpreventie,
mondzorg, gezond eten,
meedoen, ict,
mantelzorg, bekostiging

Met wie?

ouderen, huisartsen,
wijkverpleegkundigen,
vrijwilligers, specialisten
ouderengeneeskunde,
ouderenadviseurs, verzekeraars,
praktijkondersteuners,
verpleegkundigen, verzorgenden,
bestuurders, geriaters,
managers, gemeenteambtenaren,
onderzoekers, kwaliteitsmanagers,
studenten, opleiders,
mantelzorgers

VOORBEELD

'Ik heb nu een handig spiekbriefje. Daarop staan vragen die me helpen om over mijn situatie na te denken. Zijn er zaken waarover ik pieker? Heb ik genoeg steun om me heen? Wat is echt belangrijk voor mij? Die punten kan ik dan bespreken met mijn kinderen of met de huisarts.'

– oudere

Je voorbereiden op de toekomst

aantal projecten	8
greep uit effecten	<ul style="list-style-type: none">– minder gevoelens van eenzaamheid– 6% minder gebruik van de eerstelijns ggz– meer zelfinzicht in het proces van ouder worden
dit maakt zoal het verschil	<ul style="list-style-type: none">– als oudere eerder nadenken over wensen voor een prettig leven– onderlinge steun en feedback tussen ouderen– beter kunnen verwoorden wat echt van belang is– beter worden in wat je wilt veranderen of vasthouden in deze fase van het leven
alles bekijken?	www.BeterOud.nl

'Ik laat verpleegkundigen vaker discussiëren over hoe het kan dat de ene oudere zelfstandig kan blijven wonen ondanks zijn ziektes, terwijl zijn buurvrouw dat niet kan. Dat is enorm leerzaam. Het maakt ze alert op wat kan duiden op achteruitgang op latere leeftijd.' – opleider

VOORBEELD

‘Gelukkig kwam ik haar op het spoor dankzij onze nieuwe manier van werken. Het duurde lang voor ze me binnenliet. Het huis was vol en vervuild. De ontreddering was groot.’

– maatschappelijk werker

‘Eindelijk heb ik nu de tijd om rustig te praten over wat iemand nodig heeft. Zonder me steeds druk te maken om allerlei regeltjes. Dit is waar ik het voor doe: mensen helpen voordat zaken uit de hand lopen.’ – wijkverpleegkundige

Langer zelfstandig thuis en vroegsignalering

aantal projecten	30
greep uit effecten	<ul style="list-style-type: none">– geschatte besparing van gemiddeld € 274 per persoon per jaar– acute problemen vóór zijn, minder spoedopnames– minder belasting mantelzorgers
dit maakt zoal het verschil	<ul style="list-style-type: none">– korte lijnen en rap kunnen schakelen– laagdrempelig aanspreekpunt– openhartig met ouderen in gesprek gaan– actief buurtbewoners betrekken– ouderen thuis opzoeken en volgen
alles bekijken?	www.BeterOud.nl

‘Heb ik iemand een tijd niet gezien, dan informeer ik eens in de buurt. Of ik hoor via via dat er iets speelt. Ouderen zijn soms zo eenzaam. De drempel om hulp te vragen is voor sommigen hoog.’ – spil Even Buurten

VOORBEELD

'We brengen alles in kaart. Hoe is de thuissituatie geregeld? Is er straks een mantelzorger? Of huishoudelijke hulp? Welke verdere ondersteuning is er nodig? Want als alles goed loopt, kan de oudere zichzelf bij thuiskomst sneller en beter redden.' – projectleider

Overgang thuis <--> ziekenhuis

aantal projecten	12
greep uit effecten	<ul style="list-style-type: none">– 36% minder sterfte in de dertig dagen na opname– 30% minder risico op verlies zelfredzaamheid– potentiële besparing van € 219 miljoen per jaar
dit maakt zoal het verschil	<ul style="list-style-type: none">– meer grip om snel kwetsbaarheid op te sporen en daarnaar te handelen– persoonlijke begeleiding tijdens de overdracht– huisbezoeken na ontslag ziekenhuis– sneller overdrachten versturen
alles bekijken?	www.BeterOud.nl

'Ze keken naar de gebroken heup en wanneer ik zo snel mogelijk naar huis zou kunnen. Totdat iemand vroeg: hoe gaat het verder met u? Na al die jaren tobben hoorde ik mezelf zeggen: het gaat eigenlijk niet zo lekker...' – oudere

MEERWAARDE VOOR

Onderzoekers

- een unieke database met belangrijke onderzoeksgegevens
- besef dat onderzoek minder waarde heeft zonder inbreng ouderen
- echt kunnen samenwerken met ouderen aan onderzoek

Ouderen

- meer zeggenschap en regie over eigen leven
- zich beter kunnen voorbereiden op de toekomst
- minder kans op onnodige zorg en belastende behandelingen

Professionals

- eerder signalen opvangen waar het fout gaat
- weten hoe je juist vanuit de vraag en het welzijn van ouderen kunt handelen
- in de samenwerking met anderen meer bereiken voor ouderen

Opleiders en studenten

- anders leren kijken naar ouderen en ouder worden
- beter verbanden kunnen leggen tussen zorgvragen en persoonlijke achtergronden
- ouderenzorg krijgt meer aantrekkingskracht

Beleidsmakers en financiers

- betere beleidskeuzes op basis van wat werkt en wat er voor ouderen toe doet
- zicht op wat betere zorg en welzijn van ouderen vraagt van de verschillende financieringsstromen
- regionale netwerken waarlangs verbeteringen voortdurend zijn aan te jagen

MEERWAARDE VOOR DE SAMENLEVING

Nieuwe gedachten over ouder worden. Over het mooie van oud worden. Over wat het vraagt om beter oud te worden; van onszelf, van elkaar, van de zorg, van de financiers en van de overheid. Die beweging is de grootste opbrengst: beter oud worden met elkaar.

HOE WE DOORPAKKEN

WAT IS NOG NODIG

tijd om verder te komen met wat is geleerd

kennis en ervaring breder benutten; voor de héle langdurige zorg

financiële prikkels om beweging op gang te houden

onverminderd blijven samenwerken, uitproberen, leren, delen en doen

witte vlekken benoemen en daarop verder ontwikkelen en doorpakken

niets meer ondernemen zonder de inbreng van ouderen!

ZonMw

ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren. Het Nationaal Programma Ouderenzorg is een van de regieprogramma's van ZonMw.

Meer weten?

www.zonmw.nl/ouderen

www.BeterOud.nl

Colofon

Inhoud: ZonMw

Concept en tekst: Cecile Vossen, Utrecht

Vormgeving: Ontwerpstudio Spanjaard, Maartensdijk

Druk: Quantas, Rijswijk

Verantwoording

De uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid gemaakt.

Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend. De citaten zijn gebaseerd op uitspraken en rapportages tijdens het Nationaal Programma Ouderenzorg.

© 2016 ZonMw

